

“पाकस्थ मा कौरयाणः ऋ० ८।३।२।१ तद्भाष्ये तथाधीकतेः
कौरव पुंस्त्री० कुरोरपत्यादि उत्सा० अञ् तद्देशस्य रा जा
अण् तेषु भवो वा अण् । १ कुरवंशे “तस्थान्वायः सुम-
हान् यस्य नाम्ना स्थ कौरवाः । कुरोस्तु पुत्राश्चत्वारः”
हरिवं ६२ अ० । २ तद्देशे शब्दे पु० ३ कुरसम्बन्धिनि ४ तद्देश-
शब्दे च ति० । स्त्रियां ङीप् । “द्रुपदः कौरवान् दृष्ट्वा
प्राधावत समन्ततः । शरजालेन सहता मोहयन् कौरवीं
चमूम्” भा० आ० १२८ अ० “क्षेत्रं क्षत्रप्रधनपिशुनं
कौरवं तद्भजेथाः” मेघदूतम् ।

कौरवक ति० कुरौ तद्वंशे जातादि “विभाषा कुरयुगेनि
पा० वा वुञ् । १ कुरवंशे शब्दे । कुवकस्यो दभण् । २ कुर-
वकसम्बन्धिनि

कौरवायणि पुंस्त्री० कुरोरपत्यम् तिका० फिज् । कुरवंशे
कौरवेय पुंस्त्री० कुरोरपत्यं बा० ढक् । कुरवंशे । “समा हि
कौरवेयाणां वयं ते चैव पुत्रक !” भा० आ० १४२ अ० ।
“विमोक्ष्यान्नि विषं क्रुद्धः कौरवेयेषु भारत !” सा० व०
८ अ० ।

कौरव्य पुंस्त्री० कुरोवपत्यम् कुर्वीदि० राय् । १ कुरवंशे ।
“कौरव्याः पशवः प्रियापरिभवक्ले शोपशान्तिः फलम्”
वेणीप्त० । तस्यापत्यं तिका० फिज् । कौरव्यायणि
कुरुकुलोत्पन्ने ब्राह्मणादावपत्ये पुंस्त्री० कुरुणां राजा
राय् । २ कौरव्य कुरुदेशराजे । स्त्रियां ङीप् कौरवी
स्त्री । गयान्तात् यून्पत्ये फिजो लुक् । कौरव्यः
पिता पुत्रश्च सि० कौ० ।

कौरुकत्य पुंस्त्री० कुरुकतस्यैरपत्यम् गर्गा० यज् । कुरु-
कतस्यैरपत्ये युवापत्ये फिज् । कौरुकत्यायनि तदीय
युवापत्ये पुंस्त्री

कौरुज(जा)ङ्गल ति० कुरुजङ्गले जातादि अण् उत्त-
रपदस्य वा षड्विः । कुरुजङ्गलभवे

कौरुपाञ्चाल ति० कुरुपञ्चालदेशे प्रसिद्धः अण् उभयपद
षड्विः । कुरुपु पञ्चालेषु च प्रसिद्धे । “प्रज्ञातं कौरुपा-
ञ्चालं यज्ञतस्वत्तम्” शत० ब्रा० १, ७, २, ८, कौरुपाञ्चालो
वा अयं ब्रह्मा १।१।१।२।

कौर्ष्य पु० “क्रियतावुरिजित्तमकुलीरलेयपायेयूकनौर्ष्या-
ख्याः । तौर्षिक द्वाकौकैरो हृद्रोगक्षान्त्यभं चेलम्”
दीपिकोक्ते षडिकराशौ ।

कौर्म न० कूर्मसंघिकत्य कतोपत्योः अण्, कूर्मसंघेदम् अण्
वा । १ कूर्मपुराणे २ कूर्मसम्बन्धिनि ति० ।

कौलि ति० कुले भवः ऋभिन्नः अण् । सत्कुलभवे १ कुलीने
शुनि तु कौलेयक इत्येव । कुले कुलाचारे रतः तं वेत्ति
वा अण् । २ तन्लोक्तकुलाचाररते शतदाचारवेदिनि
च । “दिव्यभावरतः कौलः सर्वत्र समदर्शनः” कुला-
स्यैवः । “पशोर्वक्त्राङ्गमन्तः पशुरेव न संशयः । वीरा-
ङ्गमन्तुर्वीरः कौलाच्च ब्रह्मविद्भवेत्” महानीलतन्त्रम् ।
कुलं कुलाचारमधिकृत्य कतोपत्यः अण् । ४ कुलाचार-
प्रवर्तकेपत्ये कौलोपनिषदादौ ।

कौलक ति० कूले भवः सौवीरः धूमा० वुञ् । कूलभवे सौवीरे
कौलकीय ति० कुले सत्कुले भवः बा० ठक् कुं च । १ सत्-
कुलोद्भवे । कौलटेय+ष्टपो० । २ असतीपत्ये पुंस्त्री शब्दरत्ना०

कौलटिनेय पुंस्त्री भिक्षुक्याः सत्या अपत्यम् ढक् इनादेशश्च ।
सत्या भिक्षुक्याः अपत्ये अमरः स्त्रियां ङीप्

कौलटेय पुंस्त्री कुलटायाः सत्याः असत्या वा अपत्यम् ढक् ।
सत्याः असत्याश्च भिक्षुक्याः अपत्ये अमरः । स्त्रियां ङीप् ।

कौलटेर पुंस्त्री कुलटायाः असत्या अपत्यम् आचारेण कुट्ट-
त्वात् (“कुट्टाभ्यः”) पा० ढक् । बन्धक्याः अपत्ये अमरः ।

कौलत्य ति० कुलत्येन संस्कृतम् अण् । कुलत्यसंस्कृते “पा-
ययेच्चान्तकौलत्यसुरासौवीरकादिभिः” सुशु० ।

कौलत्यीन न० कुलत्यस्य भवनं क्षेत्तम् खज् । कुलत्योत्प-
त्तियोग्ये क्षेत्तं

कौलपुत्रक न० कुलपुत्रस्य भावः मनोज्ञा० वुञ् । कुलपुत्रभावे
कौलव पु० ववाद्दिषु तृतीये तिथ्यङ्गं रूपे चरकरसभेदे ।
करणशब्दे १६६० श्रु० विवर्तितः

कौलालक ति० कुलालेन कृतं संज्ञायां वुञ् । कुलालकते
शरावादौ असंज्ञायान्तु अण् कौलाल तत्कते । तस्मिन्
कौलाल तद्सम्बन्धिनि ति० “रथचक्रं वा कौलालचक्रं
वा” शत० ब्रा० १।१।८।४।१

कौलिक ति० कुलादागतः ठक् । १ कुलपरम्परागते आचा-
रादौ । कुले कुलागमै सिद्धः ठक् । तन्लोक्ते २ कुलाच-
रे । कौलं कुलधर्मं प्रवर्तयति ठक् । ३ कुलधर्मप्रवर्तके
शिवे । शब्दमा० । ४ पा० षड् तिका० । कुलं तदाचारः
प्रयोजनमस्य ठक् । ५ कौले ब्रह्मविदि “शुद्धः कौलिकः” श्रुतिः

कौलितर पु० कुलितरस्यापत्यम् ऋषप्रण् । शम्बरसुरे “उ त
दासं कौलितरं षड्विः पर्वतादधि । अवाहाद्दिन्द्र” शम्बर-
रम्” ऋ० ४।३।०।१४ कुलितरान्नाऽपत्यं शम्बरसुरम्” भा०

कौलिशायनि ति० कुलिश+चत्तरथ्यां कर्णा० फिज् । कुलिश-
सन्निहृष्टदेशादौ